

وجود نداشته است، طلاب خراسانی در این زمینه هم مثل سایر امور مظلوم واقع شده‌اند و از آن‌ها کمتر استفاده شده است! اما آن تعدادی که خودشان به صورت شخصی با سازمان‌ها مرتبط شده و رفته‌اند، جزو موفق‌ترین‌ها بوده‌اند. از اشخاص نام نمی‌برم؛ اما موارد زیادی را سراغ دارم که موفق بوده‌اند. مثلاً تبلیغ در آفریقا برای اولین بار توسط دانشجویان دانشگاه علوم اسلامی رضوی، که بخشی از حوزه علمیه خراسان است پایه‌گذاری شد و تا امروز هم ادامه دارد. بیش از بیست سال است که در چند کشور آفریقایی این مسیر را دنبال کرده و توسعه داده‌اند و به کشورهای دیگر هم برده‌اند و توانسته‌اند خیلی خوب سامان‌دهی کنند. سازمان‌های متولی هم خیلی از آن‌ها راضی هستند و با دو صفت کم‌توقعی و پرکاری شناخته می‌شوند. این اقدامات را می‌توان در مناطق دیگری مثل آسیای میانه و شبه‌قاره که رفت‌وآمد آسانی هم داریم، در سطح گسترده‌تری انجام داد.

❖ به بحث جغرافیای تبلیغ اشاره داشتید، با توجه به ظرفیت‌هایی که خراسان و حوزه علمیه آن دارد چه اولویت‌هایی را می‌توانیم در جغرافیای تبلیغ مدنظر قرار دهیم؟

اگر مقداری به پیرامون خود نگاه کنیم، در پاکستان، افغانستان و آسیای میانه که رفت‌وآمد هم به آسانی انجام می‌شود، زمینه‌های بسیاری برای فعالیت طلاب خراسانی فراهم است. در بعضی از کشورهای آسیای میانه حتی مشکل زبانی هم نداریم! کمی آن طرف‌تر در شبه‌قاره، زمینه بسیار مساعدی برای امور تبلیغی فراهم است و بر اساس اطلاعاتی که داریم، مالزی و اندونزی هم عرصه‌های خوبی برای کار تبلیغی هستند.

کشورهای عربی مقداری بسته هستند و آفریقا در اولویت بعدی قرار می‌گیرد. دشمنان ما برای آفریقا بسیار حساب‌شده برنامه‌ریزی کرده‌اند و باید به آن‌جا بیشتر توجه کنیم. عرصه‌های بکری وجود دارد که اگر افراد با اخلاص و توانمندی وارد شوند، می‌توانند بسیار اثرگذار باشند. طلاب خراسانی که در آن‌جا کار کرده‌اند، می‌توانند تجربیات خود را منتقل کنند.

از دیگر مناطق بسیار آماده، آمریکای لاتین است که البته نیازمند فراگیری زبان اسپانیولی است و اگر زمینه‌های آن در حوزه علمیه خراسان شکل بگیرد، سازمان‌های متولی انگیزه زیادی برای استفاده از طلاب و اعزام آنان به آمریکای لاتین دارند.

❖ حضور زوار خارجی برای طلابی که می‌خواهند در خارج از کشور به تبلیغ بپردازند، زمینه مساعد و مناسبی را فراهم می‌کند و چه خوب است که اولین مواجهه طلاب با همین افراد باشد.

❖ تبلیغ در آفریقا برای اولین بار توسط دانشجویان دانشگاه علوم اسلامی رضوی پایه‌گذاری شد و بیست سال است که در چند کشور آفریقایی این مسیر را دنبال کرده و توسعه داده‌اند و به کشورهای دیگر هم برده‌اند.

ظرفیت‌ها الآن هم وجود دارد؛ پس چرا این حوزه چنین رویکردی را برای خود برنگزیند؟

من فکر می‌کنم با وجود این ظرفیت‌ها، تبلیغ خارج از کشور باید به عنوان یکی از اولویت‌های کاری حوزه خراسان تعریف شود و با سازمان‌های مربوطه بیش از گذشته ارتباط برقرار شود تا همان‌گونه که در تبلیغ داخلی، طلاب خراسانی همواره از موفق‌ترین‌ها بوده‌اند، در خارج از کشور هم این توفیق را به دست آورند. قطعاً حوزه مشهد در میان حوزه‌های دیگر نسبت به این مسئله اولویت دارد.

❖ آیا ساختار فعلی جوابگوست؟ یا به ساختارسازی خاصی نیاز داریم؟

من وجود معاونت بین‌الملل در حوزه خراسان را مفروض گرفته‌ام! اگر چنین معاونتی وجود ندارد، حتماً باید ایجاد شود. اصلاً حوزه نمی‌تواند خودش را از چنین چیزی به دور بدارد و تبلیغ خارج از کشور، یقیناً در شرح وظایف حوزه وجود دارد. حداقل باید دفتر همکاری‌های بین‌المللی ایجاد شود تا بتواند این کار را سامان دهد؛ نیروی انسانی را آموزش دهد، آماده‌سازی کند و با سازمان‌های متولی اعزام به خارج مرتبط شود.

❖ هم‌اکنون جایگاه طلاب خراسانی در عرصه تبلیغ بین‌الملل به لحاظ کمی و کیفی چگونه است؟

چون در حوزه علمیه چنین ساختاری

استقبال پرشور مردم هند از آیت‌الله خامنه‌ای در جریان سفر به این کشور، بهمن ۱۳۵۹

به نکته بسیار خوبی اشاره کردید؛ حضور زوار خارجی برای طلابی که می‌خواهند در خارج از کشور به تبلیغ بپردازند، زمینه مساعد و مناسبی را فراهم می‌کند. بسیاری از مخاطبان تبلیغی، با همان دغدغه‌هایی که در خارج از کشور دارند، در این‌جا حضور پیدا می‌کنند و چه خوب است که اولین مواجهه طلاب با همین افراد باشد.

این کار نیازمند ارتباط ارگانیک و قوی معاونت بین‌الملل آستان قدس و سایر بخش‌های مرتبط، مثل شهرداری با بخش بین‌الملل حوزه است. این تعامل برای هر دو طرف مناسب است؛ آن‌ها می‌توانند از خدمت مبلغان استفاده کنند و از سوی دیگر این زمینه را برای حوزه فراهم می‌کنند که طلبه با مخاطبان خارجی مواجه شود، با آن‌ها گفت‌وگو کند، از ضعف‌های مهارتی خود مطلع شود، اطلاعات زیادی هم از مخاطبانش کسب کند و نیازهای کشورهای دیگر را رصد کند.

❖ فکر می‌کنید تبلیغ بین‌الملل می‌تواند یکی از اولویت‌های اصلی حوزه علمیه خراسان باشد؟

چرا که نه! این زمینه در حوزه علمیه مشهد بیش از هر جای دیگری فراهم است. ظرفیت حضور زائر در قم هم وجود دارد؛ اما به‌طور قطع این زمینه در مشهد مساعدتر و بایک عقبه تاریخی بوده است. همیشه اشتها حوزه علمیه خراسان به مبلغان ورزیده و برجسته و سخنوران توانایی بوده است و این

قرار بگیرد تا بتواند نیازها را مشخص کند، پژوهش‌هایی را سامان دهد و آموزش‌های لازم را به طلاب بدهد. ❖ چگونه می‌توان این انگیزه را از طریق برنامه‌های تربیتی و آموزشی در طلاب ایجاد کرد؟

نقش بزرگان حوزه خیلی اساسی است و اگر این ضرورت برای خود آن‌ها تبیین شود، می‌توانند این مسائل را به طلاب منتقل کنند و این احساس تکلیف را در آن‌ها برانگیزانند. اما اگر از این ناحیه ضعف باشد، طلاب هم این نیاز را تشخیص نمی‌دهند و به این سمت حرکت نمی‌کنند و در نتیجه با هجمه‌ای از مشکلات از سوی دشمنان و هجوم تئوریک مواجه می‌شویم و چون این احساس نیازها را در افراد شعله‌ور نکرده‌ایم، آمادگی لازم برای پاسخ‌گویی به آن‌ها را هم نداریم. من فکر می‌کنم برجسته‌ترین نقش را مدرسان حوزه دارند و البته سیستم مدیریت حوزه هم می‌تواند در قالب برنامه‌ها و آموزش‌هایی مؤثر باشد. کار دیگری که حوزه می‌تواند انجام دهد، این است که از تجربه افرادی که سال‌ها در خارج از کشور مبلغ بوده‌اند یا سفرهای تبلیغی داشته‌اند، برای آموزش، به‌روز کردن و افزایش انگیزه طلاب علاقمند استفاده کند.

❖ فکر می‌کنید این موضوع چقدر در قالب دروس تخصصی حوزه قابل پیگیری است و چه زمینه‌هایی برای تخصصی شدن دارد؟

تخصصی شدن دروس ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است؛ به ویژه با دامنه مسائلی که هر روز گسترده‌تر می‌شود و مسائل جدیدتری وارد می‌شود. تبلیغ بین‌الملل هم با عرصه داخلی تفاوت زیادی ندارد؛ همان تخصص‌هایی که در تبلیغ داخلی نیاز است، با شدت و ضعف در خارج هم نیاز است به اضافه الزاماتی مثل زبان. علاوه بر این گاهی برای هر مکانی، تخصص ویژه‌ای لازم است تا بتواند پاسخ‌گو باشد. خود من به عنوان رایزن فرهنگی، مثلاً اگر سؤالات قرآنی زیادی وجود داشت، از یک متخصص قرآنی دعوت می‌کردم و اگر سؤالات فلسفی بود، به همان نسبت، افرادی برای پاسخ‌گویی دعوت می‌شدند.

❖ یکی از مسائلی که به آن اشاره کردید، تجربه کار تبلیغی با زبان‌های دیگر بود؛ آیا می‌توان از فرصت حضور زوار خارجی برای تجربه‌آموزی طلاب و آموختن زبان بین‌المللی تبلیغ استفاده کرد؟ یعنی قبل از مواجهه با فضای تبلیغ بین‌الملل، بتوانند این فضا را تجربه کنند؟